

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันผู้วิจัยในฐานะที่เป็นพนักงานสอบสวน และเคยปฏิบัติงานด้านสอบสวนมาแล้ว ได้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ซึ่งนับว่าเป็นงานซึ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและในปัจจุบันกรมตำรวจได้มีนโยบาย และให้ความสนใจเกี่ยวกับงานด้านการสอบสวนเป็นอย่างยิ่ง และมีความพยายามที่จะปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงเป็นบุคลากรหลักของสถานีตำรวจในการสอบสวนคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ปฏิบัติงานด้านอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน พนักงานสอบสวนจึงเปรียบเสมือนด่านแรกของกระบวนการยุติธรรม คือ เป็นผู้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน และดำเนินการที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด เพื่อจะเอาผู้กระทำผิดมาฟ้องร้องลงโทษจึงถือได้ว่าพนักงานสอบสวนเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานจะเป็นผลกระทบต่อประชาชนทั้งในแง่บวกและแง่ลบ คือ ถ้าพนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่อย่างดี และมีมนุษยสัมพันธ์ ก็จะเป็นที่รักใคร่และศรัทธาต่อประชาชน แต่ในทางกลับกัน ถ้าพนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่บกพร่องใช้ดุลยพินิจไม่เหมาะสมประชาชนก็จะขาดศรัทธาขาดความเชื่อถือ จึงจะเห็นว่ามิใช่เรื่องง่ายที่พนักงานสอบสวนจะปฏิบัติหน้าที่หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลเพราะจะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ เทคนิควิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ และมีผลกระทบต่อปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนปฏิบัติงานไปด้วยความพึงพอใจ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของงานสอบสวน ให้บรรลุตามนโยบายและเป้าหมายของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย

กรมตำรวจ (2525) ได้กำหนดหน้าที่หลักของพนักงานสอบสวน คือ ดำเนินการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท รับผิดชอบสำนวนการสอบสวนตั้งแต่คำร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ รวบรวมพยาน หลักฐานที่เกี่ยวข้อง จับกุม สอบสวน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จน

กระทรวงสาธารณสุขให้พนักงานอัยการพิจารณา สิ่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลหรือสิ่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา รวมทั้งดำเนินการทั้งหลายอื่น ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เช่น การออกหมายจับ หรือการชันสูตรพลิกศพ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ภารกิจหน้าที่ของตำรวจแล้ว จะเห็นว่าเป็นงานที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวาง ดังนั้นโครงสร้างของกรมตำรวจจึงมีหลายลักษณะด้วยกันปรากฏตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2508 แบ่งสายงานภายในสถานีตำรวจภูธรไว้ดังนี้

- (1) งานสืบสวน
- (2) งานสอบสวน
- (3) งานจราจร
- (4) งานป้องกันและปราบปราม
- (5) งานธุรการ

ซึ่งจากการกำหนดสายงานข้างต้นฝ่ายสอบสวนมีลักษณะการปฏิบัติงานพิเศษแตกต่างไปจากงานด้านอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นงานที่จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีคุณสมบัติพิเศษหลายประการเริ่มต้นเป็น ผู้รู้กฎหมาย รู้ระเบียบข้อบังคับ อันเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ตลอดจนต้องมีคุณสมบัติ ของบุคคลหลายประการรวมอยู่ในตัว สามารถสมาคมกับบุคคลหลายชั้นทั้งสูงและต่ำ ปฏิบัติทางทำทางและคำพูดให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ มีความกล้าหาญ อดทน มีไหวพริบ ปฏิภาณและมีความสังเกตจดจำและละเอียดถี่ถ้วน (สุวัณชัย ใจหาญ, 2522:91) ประกอบกับต้องมีเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนการปฏิบัติงานและมียุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าผู้กระทำความผิด การปฏิบัติงานจึงจะประสบผลสำเร็จแต่จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา มีพนักงานสอบสวนจำนวนไม่น้อยที่เปลี่ยนแปลงสายงานการสอบสวน ไปปฏิบัติหน้าที่ในสายงานอื่นอยู่เสมอ

ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ใกล้ชิดกับประชาชน ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในสถานีตำรวจภูธรนั้น ต้องมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ย่อมทำให้เกิดพลังใจในการทำงาน ท้วมเทกำลังใจเสียสละกำลังกาย และอุทิศเวลาเพื่องานได้ทำให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานและส่งผลไปสู่เศรษฐกิจของพลเมือง และประเทศด้วย ตรงกันข้ามถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ไม่พอใจในการทำงาน ปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหาอาชญากรรมทำให้ประชาชนเดือดร้อน ไม่กล้า
ดำเนินการใด ส่งผลกระทบไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจอีกด้วย

พนักงานสอบสวนจึงเป็นบุคลากรหลักของสถานีตำรวจในงานเกี่ยวกับการป้องกันและ
ปราบปรามอาชญากรรม เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน (Specialization)
เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ลักษณะงานที่ปฏิบัติก็เป็นลักษณะงานที่คล้ายคลึงกับ
งานของอัยการและศาล คือ ปฏิบัติงานด้านอาชญากรรมให้แก่ประชาชนแต่สิ่งที่จะมีผล
ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนมากที่สุด และมีผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติก็คือ
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนปฏิบัติงานไปด้วยความ
พึงพอใจ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานสอบสวนให้บรรลุผลตาม
นโยบาย และเป้าหมายของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยและรัฐบาล อันส่งผลให้เกิดการ
บำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนในสังคม

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นแรงผลักดันให้
พนักงานสอบสวนปฏิบัติงานด้วยความอดทน ท้อแท้ ล้มเหลว กาลังใจ ในการพิทักษ์รักษา
ความสงบสุขของสังคม ยึดหลักกระบวนการยุติธรรม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้
เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มุ่งลดปัญหาอาชญากรรมและการกระทำความผิดทุก
รูปแบบ กระทำการสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล มุ่งที่จะนำตัวผู้
กระทำความผิดมาฟ้องร้องลงโทษ

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานสอบสวน จึงสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานของ
พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจภูธร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างขวัญ
กำลังใจของพนักงานสอบสวนให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจ
ภูธร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

(1) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ภูมิหลังทางการศึกษา
- 2) ตำแหน่ง

- 3) ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง
- 4) ภูมิลาเนา
- (2) ศึกษาปัญหาที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสอบสวน จำนวนตามตัวแปร
- (3) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานและความต้องการในการปฏิบัติงาน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสอบสวนเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนบริหารงานสอบสวนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (2) ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการวางแผนพัฒนาบุคลากร รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงานสอบสวน ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ในสังกัดสถานีตำรวจภูธร จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีจำนวน 26 แห่ง ประชากรที่ศึกษาเป็นพนักงานสอบสวน จำนวน 94 คน จำนวนเป็น สารวัตรสอบสวนและรองสารวัตรสอบสวน การศึกษานี้ครอบคลุมในเรื่อง 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 2) ปัญหาที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานและ 4) ความต้องการในการปฏิบัติงาน

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- (1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสอบสวน ประกอบด้วย
 - 1) ด้านการปฏิบัติงาน
 - ก. ปริมาณงานและความรับผิดชอบ
 - ข. ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน
 - ค. ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
 - ง. ความมั่นคงในการทำงาน
 - จ. ฐานะทางสังคม

ฉ. สภาพการณ์ปฏิบัติงาน

2) สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ก. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

ข. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ค. ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา

3) สวัสดิการ

ก. เงินเดือน

ข. ผลประโยชน์ตอบแทน

ค. สวัสดิการต่าง ๆ เช่น ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล

(2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความคิดหรือการแสดงออกในเชิงบวกของพนักงานสอบสวนที่มีต่อภารกิจและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน เช่น ภูมิหลังทางการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตำแหน่ง ภูมิลาเนา

(3) ปัญหา หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามหน้าที่ในขอบข่ายงานการสอบสวนคดีอาญา

(4) ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ว่าความพึงพอใจหรือไม่ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งรอบ ๆ ตัว

(5) ความต้องการ หมายถึง สิ่งที่พึงประสงค์อยากได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่เดิมเพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่งานสอบสวน และผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(6) พนักงานสอบสวน หมายถึง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรตำแหน่งรองสารวัตรสอบสวน และสารวัตรสอบสวน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจภูธร ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด

(7) สถานีตำรวจภูธร หมายถึง สถานีตำรวจภูธรอำเภอ สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอ และสถานีตำรวจภูธรตำบล รวม 26 แห่ง ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด